

ÜZERİNDE ÇOK TARTIŞILAN BİR KONU

ÖĞRETİM VE ARAŞTIRMA

Louis De BROGLIE

Charles Peguy hakkındaki bir kitabı gözden geçirirken bir buçuk yüzyıl evvel yazmış olduğu bir cümle dikkatimi çekti: «Bilim görevi ile öğretim görevi arasındaki zıddiyet, başka hiç bir yerde bulunmayacak kadar kuvvetlidir, zira bilim görevi devamlı bir şüpheyi gerektirir, halbuki öğretim görevi sarsılmaz bir güveni icap ettirir.»

Fakat şimdi şu sorulabilir: bu karşıtlık gerçek midir? Araştırma ve öğretim zevkleri hemen daima aynı şahısta ve aynı zamanda mevcuttur ve yüz yıllar boyunca ve çağımızda, araştırma ve yüksek dereceli öğretim çoğunlukla birleşmiş bulunmaktadır. Öğrenme arzusunun hakim olduğu ilk gençlik geçtikten sonra ve bütün bir tazelik içinde muhayyile ve ateşli çalışma ilk keşifleri müsait kıldığı zaman, olgunluğa erişmiş olan araştırmacı öğrendiğini veya icat ettiğini başkalarına yaymak arzusu duyar ve öğrenci çağından çıktuktan sonra da kendisinin de öğrencileri olmasını kuvvetle arzu eder. İşte zamanımızda da bilimsel araştırmacıların çoğu faaliyetlerinin bir kısmını öğretime hasretmektedirler. Maamafî, Fermat gibi yüksek görevli me-mur olan geometri bilginleri, Levoisier gibi maliyecî kimyacılar da görülmüştür. Yalnız bunlar çalışmalarının sonuçlarını aydınlattıkları özel yazılar haricinde, didaktik (öğretici) karakterde eserler de kaleme almışlardır, bu da öğretim bir şeklidir. Araştırma, öğretime yöneldiğine, her ikisini de aynı şahıslar yaptığına ve sanki gerçek bir sembioz (= ortak yaşama hali) gereği görüldüğüne göre, artık her ikisi arasında karşıtlıktan nasıl bahsedilebilir.

Fakat aksi yönde kanıtlar da bulunabilir. Profesör derslerinde sınırlamaları veya şüpheleri her zaman ortaya koyamaz; teorik anlayışlarımızı dinleyicilerine çok defa olduğu gibi iletmez ve şü-rük taraflarını her zaman açıklayamaz. Eğer böyle

hareket ederse ve öğrencileri de bilhassa çok genç ise, bunlarda kararsızlık ve otoriteye güvensizlik belirebilir. Böylece, profesör, birçok sorunları açığ-ladığı konuşmalarında, yalnız bulunduğu zamanki düşüncelerine nazaran daha olumlu görünmektedir. Uzun süren öğretim görevinde alışkanlık da gizlice araya girer. Bu alışkanlık düşünceyi kristalize eder, yeni görüşleri red eder ve aşırı derecede geleneksel ilkelere bağlılığın yerleşmesine sebep olabilir. Sonradan doğruluğu ve faydası aşkâr bir hale gelmiş olan birçok yeniliklere, pek çok ünlü bilim adamı uzun süre karşı koymuşlardır. Şüphesiz yaşın etkisi ekseriya görülmektedir, gençlikte fikri oluşma sırasında varılan anlayışlara bağlı kalınır. Fakat yazılı veya sözlü öğretimdeki uzun alışkanlık da düşüncenin bu eğilmezliğinde rol oynamaktadır.

İnsan bağı olduğu şeylerin bozulmasından pek hoşlanmaz: yanılmış olma ihtimalini kabul için büyük ruhi bir çaba gerekir. Öğretim daima seçmeleri, karşıt fikirler arasında tercihi gerektirir -hattâ en müspet sayılan bilimlerde bile-. Bu tercihler bir defa yapıldıktan ve pek çok defa da tekrar edildikten sonra artık karşıt fikirleri daha uzakta tutarlar. Araştırmacı kendi içinde şüpheli bir düşünceye sahip olarak kaldığı halde dışarıdan kendisinden emin olumlu bir hoca olarak görünür.

Araştırma ve öğretim, hemen hemen birbirinden hiç ayrılmazlar. Araştırma öğretimi besler ve bilimin meşalesinin bir kuşaktan ötekine geçmesi için gerekli olan öğretim ise araştırmayı kuvvetlendirir. Öğretim, ve araştırma görevi, aralarında sıkı bir yakınlık bağı bulunan ve bunu hiçbir zaman koparamayan bir çeşit iş ortağı, uyumsuz iki düşman kardeş gibidir. Araştırma daima şüpheyi doğurur, öğretim ise şüphenin karşıtı olan sarsılmaz güvene yönelir. İşte Charles Péguy'in cümlesinde büyük bir incellekle ifade ettiği mâna bu idi.

Çeviren : Dr. Hikmet BİLİR